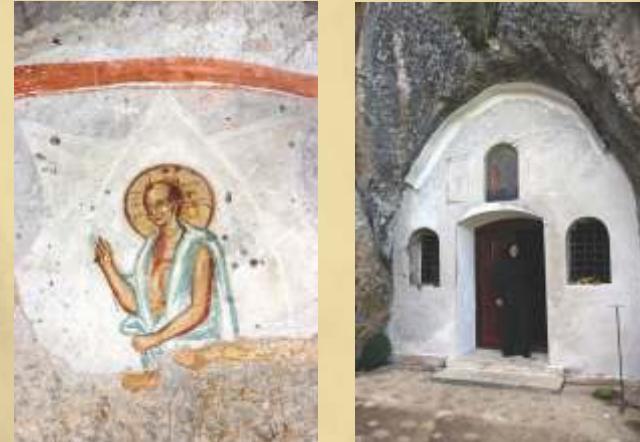

CRKVE I MANASTIRI NA PODRUČJU PIROTSKE OPŠTINE

- manastir Sv. Jovan Bogoslov - Poganovski manastir, 14. vek
- crkva Rođenje Hristovo u Pirotu ili Pazarska Crkva, 18. vek
- Saborna crkva u Pirotu ili Tijabarska crkva, 19. vek
- manastir Sv. Bogorodice, Sukovo, 1857. godine
- manastir Sv. Đorđa, Temska, 14. vek
- crkva Sv. Petra i Pavla ili Pećinska crkva, Rsovci, 13. vek
- manastir Sv. Ilije, Rsovci, druga polovina 19. veka početarekonstrukcija 2009. godine
- manastir Sv. Bogorodice, Visočka Ržana, 18. vek
- crkva Sv. Đorđa, Slavinja, ne zna se pouzdano vreme njene gradnje, živopisana i obnovljena 1844. godine
- crkva Sv. Nikole, Krupac, druga polovina 17. veka
- manastir Sv. Jovan, Krupac, spomen crkva iz druge polovine 18. veka
- crkva Sv. Đorđa, Osmakovo, 15. vek..
- crkva Sv. Trojice, Rudinje, 19. vek
- crkva Sv. Arhangela Mihaila, Činiglavci, sagrađena 1858. godine
- crkva Sv. Unufrija, Bazovik, sagrađena 1868. godine
- crkva Sv. Nikole, Bela, sagrađena 1854. godine
- crkva Sv. Paraskeve, Brlog, sagrađena 1878. godine
- crkva Sv. Jovana Krstitelja, Gostuša, obnovljena 1835. godine sagrađena je na temeljima starijeg hrama
- crkva Sv. Paraskeve, Gradašnica, sagrađena u drugoj polovini 19.v.
- crkva Sv. Nikole, Dojkinci, 15.vek
- crkva Sv. Jovana, ranije Vaznesenje Gospodnje, Dobri do, sagrađena 1849. godine na temeljima starijeg hrama a prema pisanim izvorima sagrađen 1640. godine
- crkva Sv. Đorda, Zaskovci, 1901. godina
- crkva Vaznesenja Gospodnje, Zavoj, 16. vek (potopljena)
- crkva Sv. Trojica, Izvor, sagrađena 1883. godine
- crkva Sv. Haralampija, Kostur, sagrađena 1864. godine
- crkva Sv. Paraskeve, Rosomač, sagrađena 1868. godine
- crkva Sv. Besrebrenika, Rasnica, sa kraja 18. veka
- crkva Sv. Bogorodice, Sopot, sagrađena 1849. godine
- crkva Sv. Ilije, Srećkovac, sagrađena 1876. godine
- crkva Sv. Ignjata, Veliki Suvodol, sagrađena 1838. godine
- crkva Sv. Paraskeve, Temska, 15. vek
- crkva Sv. Petke, Cerova, sagrađena 1875. godine
- manastir Sv. Marije, Činiglavci, sagrađen 1858. godine
- crkva Sv. Petra i Pavla, Crnoklište, sagrađena krajem 16. i početkom 17. veka
- crkva Sv. Ilije, Crvenčeve, 19. vek
- crkva Sv. Paraskeve, Topli do, 19. vek
- crkva Sv. Petke, Orlja, obnovljena na temeljima starije crkve iz 14. veka
- crkva Sv. Arhangela Mihaila, Pakleštica, 19. vek
- Crkva Svetog Nikole/Svete Petke, 13. vek, Staničenje

- crkva Sv. Save, V. Jovanovac, gradnja počela 1938. godine, a ponovna gradnja započeta 2009. godine
- crkva Sv. Germana, Blato, sagrađena na temeljima starije crkve, 2009. godine
- manastir Sv. Nikole, Planinica, 16. vek
- crkva Sv. Trojice, Jelovica, 19. vek
- crkva Sv. Ilije, Barje Čiflik, 19. vek
- crkva Sv. Arhangela Mihaila, Poljska Ržana, 21. vek
- crkva Sv. Pantelejmona, Vranište, 1846. godine
- crkva Sv. Đorđa, Nišor, sagrađena krajem 19. i početkom 20. veka, obnovljena u 21. veku

CRKVA SV. PETRA I PAVLA, XIII VEK, PEĆINSKA CRKVA, SELO RSOVCI

Na Staroj planini, u pećini brda Kalik kod sela Rsovci, udaljenog 22 km od Pirotu, nalazi se crkva Svetog Petra i Pavla (13. vek), poznatija kao Pećinska crkva. Poznata je po tome što na severnom zidu ovog svetilišta stoji jedinstvena u hrišćanstvu freska Isusa Hrista poznatija kao Isus Mladenac na kojoj je on mlad i čelav, pa prema stilu i bojama, freska pripada sredini ili drugoj polovini 13.veka. Veruje se da je crkva ili isposnica uređena i oslikana kada je u Lazarevu Srbiju stigao veliki broj isposnika iz Sinaja.

Crkva u Rsovčima je pod zaštitom države kao kulturno dobro od 1981.godine.

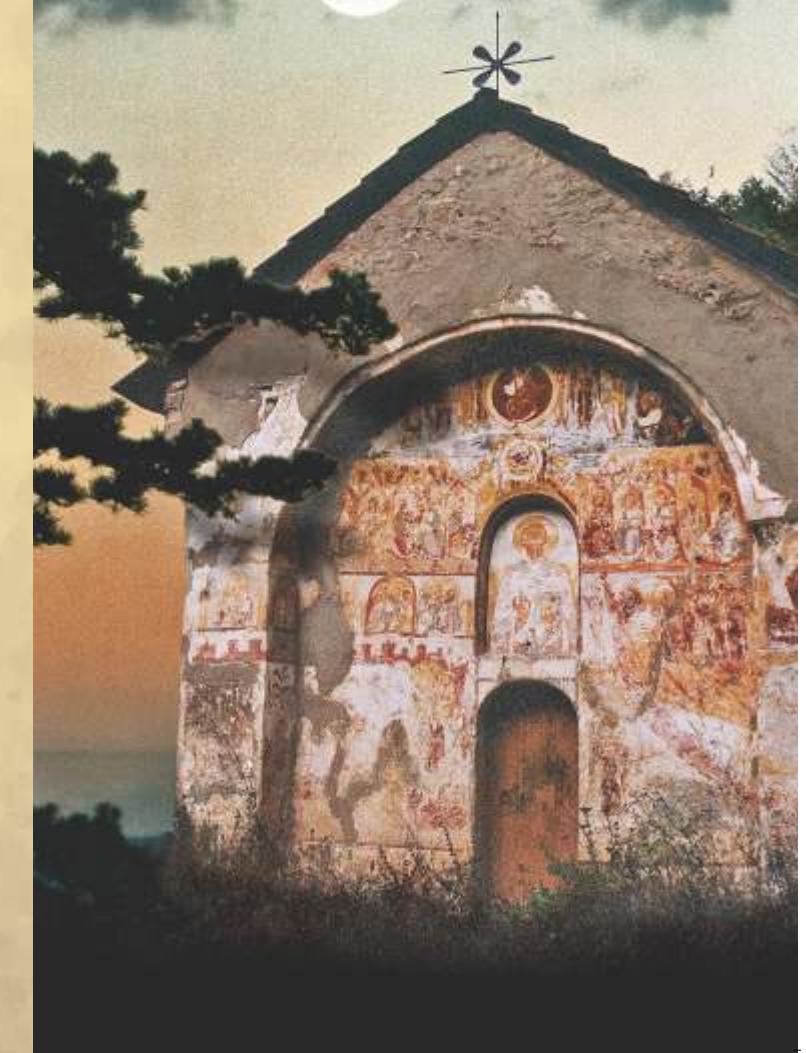
Naslovna strana: Manastir Svetog Nikole, XVI vek, Planinica

TURISTIČKA ORGANIZACIJA PIROT

ul. Srpskih vladara br. 77 · 18300 Pirot · Srbija
tel. +381 (0)10 320-838 · fax: +381 (0)10 320-839
www.topirot.com · top010@mts.rs

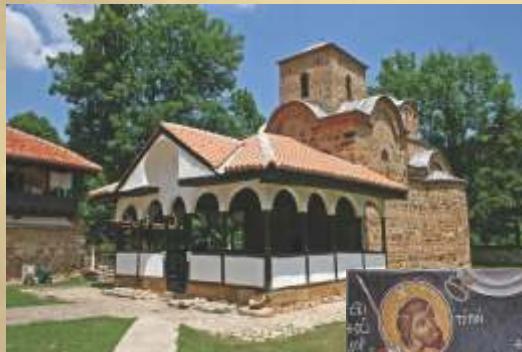
PIROT "MALI JERUSALIM"

"Vera čovekova nije drugo nego otvaranje vrata duše i dopuštanje Bogu da uđe"

Vladika Nikolaj Velimirović

Očuvanje sopstvenog identiteta, kulturnog i duhovnog nasleđa najbolje se manifestuje kroz brojne spomenike kulture a posebno kroz manastire i crkve. Pirot je zbog velikog broja manastira i crkava na tako malom prostoru poznat i pod imenom "Mali Jerusalim". Prema sačuvanim zapisima nakon oslobođenja od Turaka u tom periodu postojali su 13 manastira i 72 crkve. Danas u pirotskom kraju postoje preko 45 crkave i manastira.

**MANASTIR
SVETOG JOVANA BOGOSLOVA
XIV VEK**

Nalazi se na desnoj obali reke Jerme u istoimenom kanjonu na oko 25 km od Pirot-a.

Ktitori manastiri su Konstantin, vlastelin despota Stefana Lazarevića, i njegova žena Jelena.

Ne postoje istorijski izvori koji neposredno govore o vremenu zidanja crkve, međutim može se zaključiti da su građevinski radovi morali biti izvedeni u desetleću posle 1413. godine. I pre i posle ovoga pirotski kraj je bio duže pod vlašću Turaka tako da se podizanje ovakve građevine nije moglo ni zamisliti.

Na zapadnom zidu naosa iznad ulaznih vrata stoji savršeno očuvan natpis. Na savremenom srpskom jeziku tekst glasi: "Izvoljenjem Oca i pospešenjem Sina i svršenjem sv. Duha, oslika se ovaj bogompostavljeni hram svetoga i svehvaljenoga, ljubljenoga naprsnika, apostola Jovana Bogoslova, godine 1499. meseca oktobra 24. (po julijanskom kalendaru)."

Kao i kod ostalih spomenika istog stila i u Poganovu se oseća jak uticaj zapadne, prvenstveno italijanske, umetnosti kasnog srednjeg veka.

Nesumnjivo najvredniji umetnički predmet iz ovog hrama je čuvena Dvostrana ikona despotice Jelene-Jefimije.

Pod zaštitom je države od 1949. godine.

MANASTIR SVETOG ĐORDJA, XIV VEK, SELO TEMSKA

Manastir sa crkvom sv. Đorđa nalazi se na 2 km od sela Temska u pravcu Toplog dola, zadužbina porodice Dejanović iz XIV veka.

Crkva je delo preduzimljivih monaha i pobožnih seljaka iz okoline. Glavni deo crkve sagrađen je pre 1576. godine, a zidovi su prekriveni freskama tokom maja i juna te godine. Ktitorski natpis glasi: "Izvoljenjem Oca i pospešenjem Sina i svršenjem sv. Duha oslika se ovaj bogompostavljeni hram pobedonosca Hristova Georgija. Oslika se godine 1576. Poče se slikati meseca maja 15. i svrši se meseca jula 21. Nastojatelj, iguman Zaharije".

Pod zaštitom je države od 1948. godine.

**MANASTIR PRESVETE BOGORODICE
XIX VEK, SELO SUKOVO**

Na 18 km istočno od Pirot-a, na desnoj obali reke Jerme, u blizini sela Sukovo smešten je manastir posvećen Uspenju Svete Bogorodice u narodu poznatiji pod imenom Sukovski manastir.

Gradnja manastira trajala je od 1857. do 1859. godine o čemu svedoči natpis iznad prozora na zapadnoj fasadi.

Sama crkva živopisana je 1869. godine. Zidna dekoracija predstavlja hronološki presek istorije Starog zaveta, hrišćanske i srpske crkve. Manastir je građen na temeljima znatno starijeg hrama. Jedinstven je po tome što je sveti Hristifor naslikan sa magarećom glavom i kao takva je izuzetno retka u ikonografiji i freskoslikarstvu.

Pod zaštitom je države od 1968. godine.

CRKVA RODENJA HRISTOVOG PAZARSKA CRKVA, 1834. GODINE, PIROT

Nalazi se u samom centru grada na Pazarskoj strani, poznata je i kao Stara crkva. Posvećena je prazniku Rođenja Hristovog a građena je dobrovoljnim prilozima bogatijih ljudi. Ovo je jedan od retkih hramova u ovom delu Balkana u kome se ulazi silaženjem niz nekoliko stepenika. Sam hram je tako građen jer je morala da se ispoštuje odluka da crkva ne ugoržava dominaciju obližnje džamije.

Pored same crkve je bila zgrada Mitropolije i o njoj se za sada malo zna osim da je izgorela u požaru. Kako zbog arhitektonске tako i zbog istorijske vrednosti 1986. godine proglašena je za kulturno dobro.

SABORNI HRAM USPENJA PRESVETE BOGORODICE, XIX VEK, PIROT SABORNA CRKVA U TIJABARI - TIJABARSKA CRKVA

Nalazi se u delu grada poznat kao Tijabara. Saborna crkva sagrađena je od dobrovoljnih priloga "blagočestivih pravoslavnih hrišćana grada Pirot-a i okoline, zalaganjem Živka Antića Svinjara"- ispisano je na tabli iznad ulaznih vrata sa zapadne strane hrama. Ikonostas i duborez na njemu radio je majstor Stojčo Samokov, svećnjake je radio majstor Jovan Nikolić. Svi pirotski esnafi su učestvovali sa jednom četvrtinom u finansiranju gradnje a kasnije i održavanja crkve. Zbog toga može da se kaže da je Saborna crkva zadužbina zanatlija i radnika.